

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Oglasi, reklamacije in naročnina na uprave
Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad.
Telefon 2265. Stev. čekovnega računa 14.000

Gospodarske zablode

Čitajte „Ogenj“!

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Železničarski vestnik

Novi zakon o prometnem oseboju.

Pred kratkim je izšel zakon o drž. prometnem oseboju.

Ker novi zakon še ni bil objavljen, nimamo na razpolago točnega besedila. Dopisni urad »Avala« je sporočil časopisom le nekaj glavnih določb tega zakona, katere hočemo v naslednjem navesti:

Poleg uradnikov in služiteljev predvideva novi zakon o drž. prom. oseboju zvančnike I. in II. kategorije, kakor jih predvideva tudi prejšnji zakon.

Uradniki z nepopolno srednjo šolo napredujejo od X. do vključno VII. položajne skupine, s popolno srednjo šolo od IX. do vključno V. in oni s fakultetno izobrazbo od VIII. položajne skupine naprej.

Zvančnik I. kategorije mora imeti najmanj dva razreda srednje ali nje enake šole ali pa izučeno obrt s mojstrskim izpitom.

Za službo zvančnika II. kategorije se zahteva dovršena osnovna šola in pa dve leti neprekinjene, prav dobro ocenjene dnevniške službe v isti stroki.

Prejemki zvančnikov I. kategorije so:

Položajna skupina	Plača	Perijodični poviški	1.	2.	3.	Položajna doklada	Osebnost drag. doklada	v I.	v II.	v III.	raz.
I.	720	815	910	1000	—	145	925	800	750	—	—
II.	625	620	720	—	—	115	905	780	750	—	—
III.	530	575	625	—	—	95	890	765	715	—	—
IV.	335	450	550	—	—	75	875	750	700	—	—

Prejemki zvančnikov II. kategorije so:

Položajna skupina	Plača	Perijodični poviški	1.	2.	3.	Položajna doklada	Osebnost drag. doklada	v I.	v II.	v III.	raz.
I.	600	670	745	815	—	105	900	800	750	—	—
II.	455	530	600	—	—	90	850	750	700	—	—
III.	310	385	445	—	—	75	800	700	650	—	—

Prejemki služiteljev so:

Položajna skupina	Plača	Perijodični poviški	1.	2.	3.	Položajna doklada	Osebnost drag. doklada	v I.	v II.	v III.	raz.
I.	510	580	655	725	—	90	700	650	625	—	—
II.	295	365	440	510	—	70	675	625	600	—	—

Vsi navedeni zneski so mesečni prejemki uslužbenca. Poleg tega pa ima vsak uradnik, zvančnik in služitelj tudi pravico do rodbinske draginske doklade za ženo in vsakega otroka po Din 150.— na mesec.

Stanarine za upravna stanovanja se odtegujejo od osebne draginske doklade.

V prvem draginskem razredu so naslednja mesta: Beograd z Zemunom, Zagreb, Ljubljana, Novi Sad, Sarajevo, Split, Sušak, Skopje, Niš, Cetinje in Banja Luka. V drugem razredu so vsi kraji, v katerih se nahaja okrajno glavarstvo (sreski načelnik), v tretjem razredu so pa vsi drugi kraji.

Uradniki od VII. skupine naprej so ukazni uradniki.

Pokojnine.

Uslužbenec, ki je dopolnil 30 let efektivne službe, ali 25 let efektivne eksekutivne službe, ali ima 35 let službe, ki se mu računajo za pokojnino, ali pa če je dopolnil 60. leto starosti, se mora upokojiti v roku enega meseca od dne, ko je prišla prošnja na pristojno mesto.

Kot eksekutivni uslužbenec se računajo: strojevodje, kurjači, vlakovodje, sprevodniki, prtljažniki, zavirači, premikalno osebje, postapljači in svetilničarji na osamljenih mestih na morju. (Zadnji dve vrsti uslužbencev spadajo k morskim plovbi.)

Uradniki, zvančniki in služitelji izpolnijo pogoje za dosego pravice na osebno pokojnino šele takrat, ko dopolnijo 10 let, katere so kot taki stvarno prebili v aktivni službi državnih prometnih naprav, v državnih

Služitelj pa mora biti pismen in odslužiti predpisan vojaški rok.

Za uradnika je lahko imenovan samo oni, ki je bil tri leta pripravnik in položil predpisan strokovni izpit.

V položajnih skupinah lahko napredujejo uradniki in sicer: iz X. in IX. po štirih letih, dalje pa do vključno IV.-2. po treh letih. Zvančniki I. kategorije lahko napredujejo v položajni skupini po petih letih, zvančniki II. kategorije po osmih, služitelji pa po 12 letih.

Perijodične poviške plače dobijo uslužbenec po dveh in pol efektivnih letih v dotični položajni skupini.

Prejemki uradnikov, zvančnikov in služiteljev prometnih naprav se dele na plačo, položajno doklado in na osebno in rodbinsko doklado.

Prejemki uradnikov in uradniških pripravnikov so isti, kakor za civilne državne uradnike. Ker smo te že objavili, ne bomo sedaj ponavljali.

uradih, zavodih in napravah. V ta rok se ne šteje čas, ki so ga prebili v državni službi kot pogodbeni uradnik ali dnevničar.

Pripraviška služba se računa kot aktivna služba pri državnih prometnih napravah, če je pripravnik potem neposredno postal uslužbenec.

Vsi uslužbeni državnih prometnih naprav bodisi oženjeni ali samci (omožene ali neomožene) morajo plačevati prispevke v »Uradniški pokojninski sklad«. Isto velja tudi za uslužbence, ki so na razpoložanju ali v pokoju.

Podlaga za prispevke v uradniški pokojninski sklad sta pri uradnikih, zvančnikih in služiteljih plača in položajna doklada. Pri uradniških pripravnikih je pa podlaga za prispevke polovica njihove mesečne plače. Mesečni prispevek znaša 5% od podlage za prispevke.

Hčere, ki so radi poroke izgubile pravico do pokojnine, pa postanejo vdove, imajo pravico do rodbinske pokojnine po očetu samo v slučaju, da nimajo pravice do rodbinske pokojnine po možu, niti nimajo kakršnekoli druge preživnine.

Kovinarji

Jesenice. Vsi na tabor! Že na sestanku smo govorili o letošnjem delavskem taboru, ki se vrši 5. julija v Ovišah pri Podnartu. 5. julij je tu in z njim dan, ko bomo zopet, kakor vsako leto, javno pred vsakomur — pred zastopnikom oblasti ali idejnimi nasprotniki — izpovedali naš kulturni socialni

in gospodarski program. Zato te vrstice danes Vam delavcem kršč. socialistom na Jesenicah, da Vas opominimo na važni dan, ki bo v nedeljo, od katerega ne sme nihče, kdor je resnično kršč. socialist, izostati. Vsi do zadnjega v nedeljo s prvim jutranjim vlakom v Ovišje! Naj naša udeležba dokaže in ovzre mnenje mnogih, da nas ni samo malo, ampak da smo postojanka, s katero je treba računati. Glas naših taborov je vedno močno odjeknil preko naših zaščitnih ustanov tja v delavnico socialne zakonodaje. Letos pa je bolj kot kdaj poprej močno potrebno, da podrtamo naše zahteve, po katerih naj se usmeri vse strokovno delo. Torej vsi na naš dan!

Javornik. Nesreča nikdar ne počiva, pravi pregovor, je pa resnica. Pretečeni teden je umrl pri delu v tovarni delavec Klinar. Stvar je sledeča: Omenjeni delavec je delal ponavadi v oddelku za pločevino. Dan pred svojo smrtjo je šel ob 2 popoldan na delo in se je vrnil od dela šele drugi dan ob 5. Toraj skoraj 16 ur je bil v tovarni. Delavec pri plinskem generatorju je namreč zbolel, zaradi česar je mojster valjavnice poslal po Klinarja, naj se vrne v tovarno na mesto obolelega. Branil se je. Saj to mora vsakdo pripoznati, da je bil utrujen in zmučen od dolgega 15-urnega dela. Na ponovni pritisk je vseeno šel zopet na delo, čeravno ne rad, a bal se je. Okrog 12 opoldne prinese očetu njegov mali sinček kosilo in ga najde na tleh ležečega v nezvesti. Dospeli zdravnik je mogel ugotoviti le smrt, smrt očeta osmerih otrok, treh še nepreskrbljenih. Kdo je tega kriv? Gotovo ne on sam, pač pa nekdo drugi!

Osemurnik se ne upošteva. Če hočeš živeti, ti in tvoja družina, delaj in garaj do zadnje srage krvi. Ni dovolj osem ur, ker v tem času narediš premalo za družbo. Delaj nadure, pa boš bolje zaslužil. To je geslo kapitalistov. Če ne moreš, te imajo za lenuha. Podpiraj s svojim zaslužkom brezposelnost, da bo še več brezposelnih. Kje je vendar še kaj pravice na svetu? Ali oblast nič ne sliši ropotanja strojev ob nedeljah? Delavci pamet. Svoj prosti čas obrnimo za svojo izobrazbo in nikar ne mislimo, da nam to nič ne koristi. V naši izobrazbi je naša bodočnost.

Javornik. Vsako podjetje in vsaka druga dela sedaj svoje polletne ali letne račune. To moramo tudi mi. Tovariši! Prinesite do 15. julija svoje članske izkaznice blagajniku radi pregleda knjig in računov. Vsak naj gleda, da ima svojo izkaznico v redu. Toraj sigurno do 15. julija. Držite se reda. — 5. julija bo del. tabor v Ovišah pri Podnartu. Vsi do zadnjega člana na tabor. Naj ne manjka nikogar. Tabor naj bo manifestacija naše moči in naj pokaže, da je sila krščanskih socialistov vedno večja. Odhod iz Javornika s prvim vlakom zjutraj.

Rudarji

Brezposelno zavarovanje rudarjev. — Po dolgem čakanju smo vendar dobili uredbo o brezposelnem zavarovanju rudarskega delavstva. Sedaj bo pa treba čakati zopet nekaj mesecev, da izide pravilnik.

Med rudarji kakor kovinarji imamo delavce, ki so že več mesecev brez dela. Ravno v tem času, ko se je to urejalo, so prosili za podporo pri Delavski zbornici, ki je imela v ta namen votiranega nekaj denarja. Obratili so se na Borzo dela, ki je te podpore izplačevala, pa zaman. Preostanek denarja iz te postavke je tedaj »Delavska zbornica« izročila glavni bratovski skladnici, ki je denar od Del. zbornice že razdelila, za denar, ki se je nabral od članov bratovskih skladnic v ta namen, čaka na pravilnik. Ko smo pri neki krajevni bratovski skladnici intervenirali in prosili, da bi vsaj najpotrebnejši dobili nekaj podpore, smo dobili odgovor, da sedaj kriza ni tako velika in da lahko najdejo brezposelni zaposlitev drugod. Ako bi ti ljudje ne imeli vsake eno ped zemlje ali

starše, ki imajo malo posestvo, bi morali poginiti od gladi. Kaj se pravi danes loviti okrog dela, ki traja po en dan, dva v tednu, ve le tisti, ki to sam okuša. Sicer pa še tisti, ki imajo redno in stalno delo, s svojimi zaslužkom zelo težko izhajajo.

Zahtevamo, da se v interesu vseh v najkrajšem času izda pravilnik, da bo mogoče dati podporo vsem, ki so do nje upravičeni. Kriza je velika in jo bo mogoče rešiti le z razumevanjem. Zavedajmo se, da bo le takojšnja pomoč te ljudi vsaj delno rešila iz tega težkega položaja, kajti dolgovi rastejo in jih bodo docela uničili.

Lesno delavstvo.

Verd pri Vrhniki. Sestanek skupine lesnega delavstva se bo vršil v nedeljo 12. julija ob 9 dopoldne v Rokodelskem domu na Vrhniki. Vabimo vse tovariše lesne delavce, kakor tudi delavce ostalih strok, da se sestanka udeležijo.

Viničarji

Sv. Jakob v Slov. gorah. Vkljub vsem oviram in nasprotstvom se je začela »Strokovna zveza viničarjev« pri nas krepko razvijati. Viničarji sami uvidevajo vedno bolj, da brez strokovne organizacije ne gre več. Dne 28. junija se je vršila vendarle viničarska komisija med viničarko Čeh Marijo in g. Jamernikom, kmetom od Sv. Jakoba. Vsi so izida te komisije z napetostjo pričakovali. Viničarka Čeh je sama s tovarišem sinom v viničariji. Pogojena je bila z gospodarjem, da mora poleti iti delat tudi na kmetijo gospodarja. Letos koncem februarja je viničarka zbolela in morala leči. Zato je za en dan držala svojega sina doma, da bi opravljal mestu nje pri živini, ki pa je drugače hodil tiste dni gospodarju sekat drva. To je dalo povod, da je Jamernik takoj odpovedal službo viničarki, nji na dom prinesel viničarsko službeno knjižico in je zahteval izselitev tekom 14 dni. Tako je viničarka res, vsa bolna in v zimi in blatni cesti naenkrat »vandrala« eno uro daleč k drugemu gospodarju. Tega ji sicer ne bi ravno trebalo storiti, če bi poznala in se zavedala določil »Viničarskega reda«. Pri selitvi pa so nastali stroški za viničarko v vsoti 1900 Din. Ni še dobila plačanih tudi 34 »tabrhov«, pa ne nagrade za dve leti in razno, tako da je bil na komisiji stavljen zahtev v skupni vsoti 2224 Din. Do poravnave ni prišlo, ker g. Jamernik je izjavil, da razun 34 »tabrhov« ne plača ničesar. Zadeva bo izročena v presojo sodišču in bomo o tem še poročali. Vsi, ki smo to zadevo zasledovali, pa imamo to izkušnjo, če ne bi imeli »Strokovne zveze viničarjev«, bi se za ubogo žensko viničarko nihče ne zavel in bi morala prizadeto krivico tiho pozabiti.

Ljutomer. Občni zbor skupine smo iz tehničnih vzrokov prestavili na 19. julija. — Tukajšnje sodišče je razsodilo, da mora M. Sagaj svojemu bivšemu viničarju v Presiki tov. Vrbaniču Matiju v teku 14 dni plačati vsoto 435 Din. V to vsoto je všteta tudi nagrada in odtegnjeni zaslužek. Ker komisija ni mogla napraviti sporazuma, je morala odločiti sodnija. Ali ni bolje mirno plačati, kar viničarju gre, kakor še pozneje nositi visoke sodnijske stroške.

Jarenina. V eni zadnji številki »Delavske Pravice« smo poročali o tisti viničarski komisiji, ki se je vršila tukaj med viničarjem Kranjcem Cirilom in njegovim gospodarjem in da je v hrupu in surovem vpitju gospodarjevih zastopnikov, ki jih je bilo kar devet, trajala komisija od 8 zjutraj do 3 popoldne ne da bi uspela poravnava. Zadevo smo izročili okr. sodišču v Mariboru, ki je v preteklem tednu zadevo razsodilo, da mora dotični gospodar plačati vse sodnijske in odvetniške stroške in vse kar je viničarju po »Viničarskem redu« bil dolžan dati. Torej pravica je zmaga in zmaga. Zato se zdrzmi in organiziraj se bedna viničarska raja vseh Slovenskih gor.

Krščanski socializem in Karl Marx

Zaanstveni in kulturnohistorični pomen Marksovega nauka.

(Zbrani spisi župnika Hohoffa.)

(Dalje)

Izpremembra meščanskega samostojnega dela v industrijsko mezdno delo tvori življenjski in razvojni proces meščanske družbe. Delavcu, ki je padel od lastnika do meznega delavca, ali maelmu obrtniku, ki je ogrožen od velike industrije, se upira, da bi hvalil očitveno poslabšanje svojega položaja kot napredek. V resnici ni napredoval delavec, ampak delovni proces. Orodje in pogoji dela, bogastvo in premoženje je koncentrirano. Delovni proces je dosegel višjo stopnjo in tako omogočil vporabo strojev in splošno delitev dela, tako da se mnoga mala razbita delovna sredstva koncentrirajo, da bi hkrati olajšala delo in pomnožila njen predmet. Mogoče je obžalovanja vredno, da ne goni k temu razvoju pamet ljudi, ampak pamet dejstev. Toda dovolj. Pogon je tukaj. Delovna sredstva malih meščanov in kmetov postajajo kapital, to je postajajo delovna sredstva, katere pomnožujejo na »napredni način« s pomočjo dela drugih.

Karl Kautsky piše: Kapital je vrednost, ki rodi nadvrednost. Kdor bi šel preko tega gibanja in bi smatral, da je kapital mirujoča stvar, bi stalno nalezl na ugovore. Zaradi tega tolika zmešnjava v običajnih učnih knjigah o politični ekonomiji v pogledu pojma o kapitalu, v vprašanju, katere stvari naj smatramo za kapital...

Produksijska sredstva, surovine, stroji itd. tvorijo vsekakor snov za kapital, toda le pod gotovimi pogoji. Med tem, ko tega ne upoštevajo, spregledajo ravno najbistvenejše; gredo preko posebnosti modernega produksijskega načina in razširjajo v njem nejasnost, v kateri najlažje ribarijo.

H koncu smatramo, da je potrebno, da navedemo iz 25. poglavja I. zvezka Marksovega glavnega dela sledeča mesta, katera morejo prav posebno nuditi pravi vpogled v bistvo kapitala.

»Politična ekonomija« tako stoji tam, »stremi principielno za tem, da bi vzdržala najprijetnejšo zamenjavo med privatno lastnino, ki temelji na delu in med kapitalistično lastnino, ki stremi za uničenjem prve privatne lastnine in ki ji je diametralno nasprotna. V zahodni Evropi, kjer je domovina politične ekonomije, je proces prvotne akumulacije več ali manj dokončan. Kapitalističen produksijski način ji je tukaj vso narodno produkcijo direktno

podvrgel, ali pa tam, kjer so razmere še nerazvite, vsaj indirektno kontrolira tiste družabne plasti, ki še eksistirajo poleg nje in polagoma propadajo zaradi zastarelega produksijskega načina. Za ta gotov svet kapitala uporablja politični ekonom s tem plašnejšo gorečnostjo in s tem večjim maziljenjem pravne in lastninske predstave predkapitalističnega sveta, čim glasnejše so krivice te ideologije.

Drugače pa postopa v kolonijah. Kapitalističen produksijski in prisvojitveni način naleti povsod na zapreke lastnine, ki sloni na lastnem delu, naleti na producenta, kateri kot lastnik lastnih delovnih pogojev obogati s svojim delom sebe, namesto kapitalista. Protislovje teh dveh diametralno nasprotnih produksijskih in prisvojitvenih načinov eksistira tukaj praktično. Koder se naslanja kapitalist na moč materne dežele, skuša produksijski in prisvojitveni način, ki temelji na delu, s silo odstraniti. Isti interes, kateri nagiba političnega ekonomia v domovini, da proglasi kapitalistični produksijski način za njegovo lastno nasprotje, isti interes ga naganja v koloniji, da vse odkrito prizna in da proklamira nasprotje obeh produksijskih načinov. V ta namen dokaže, da je nemogoč razvoj družabne produksijske sile dela, sodelovanja, delitve dela, uporabe strojev v velikem in

tako dalje, ako se ne izvede razlastitev delavcev in ustrezajoča izprememba njihovih produksijskih sredstev v kapital. V kolist takozvanega nacionalnega bogastva išče umetna sredstva, da bi ustvaril ljudsko bedo. Njegov apologetični oklep razdrobi kos za kosom. V zlika zasluga E. G. Wakefieldova je, ki ni iznašel nekaj novega v kolonijah, ampak je kolonijam odkril resnico o kapitalističnih razmerah materne dežele...

»Najprej je odkril Wakefield v kolonijah, da sama posest denarja, živila, način in drugih sredstev proizvodnje človeka ne napravi še za kapitalista, ako manjka dopolnitve, namreč meznega delavca, človeka torej, ki je prisiljen, da se sam prostovoljno proda. Odkril je, da kapital ni stvar; ampak po stvareh posredovano družabno razmerje med osebami. Gosp. Peel,« tako toži Wakefield, »je vzel iz Anglije na Swan River živila in produksijskih sredstev za 50.000 funtov šterlingov. Gospod Peel pa je bil tako previden, da je vzel s seboj tudi 3000 delavcev, žen in otrok. Ko je prišel v kolonijo, je ostal gospod Peel brez služabnika, da bi mu naredil posteljo ali pa prinesel vode iz reke. Nesrečni gospod Peel, ki je vse naprej preračunal, samo ne eksporta angleških produksijskih razmer v Swan River!«

Osnutek konvencije o delavnem času v premogokopih

Na konferenci mednarodnega urada dela v Ženevi, ki se je pričela 28. maja 1931, je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje delovnega časa v premogokopih. Konferenca je sprejela in sklenila, da priporoči v svrhu ratifikacije sledeči osnutek konvencije o delovnem času v premogokopih:

Člen 1.

Ta konvencija velja za vse premoškope, to je za vse rudnike, v katerih pridobivajo bodisi le kameniti in rjavi premog, bodisi v pretežni večini kameniti in rjavi premog poleg drugih rudnin.

Kot premoškopi za rjavi premog veljajo vsi premoškopi, v katerih pridobivajo premog, ki je nastal po enaki tvorbi kakor kameniti premog.

Člen 2.

Kot delavci v smislu te konvencije veljajo a) vsi, ki so čez dan v premoškopih pod zemljo v službi kateregakoli podjetnika in zaposleni s kakršnim bodi delom. Izvzeti so le tisti, ki so poverjeni z nadzorstvom in ki navadno ne opravljajo nikakega ročnega dela.

b) Vsi, ki so na dnevnem kopu zaposleni posredno ali neposredno pri pridobivanju premoga. Izvzeti so le tiste osebe, kakor pod a).

Člen 3.

Kot delovni čas v premoškopih pod zemljo velja čas, ki se določi na sledeči način:

1. Kot čas navzočnosti (t. j. delovni čas) v premoškopu pod zemljo se smatra razdobje med momentom, ko vstopi delavec v pripravo, da ga potegne pod zemljo in med momentom, ko delavec zapusti to pripravo pri vstopu na zemeljsko površje.

2. V rudnikih, v katere gredo delavci skozi rove, pa velja čas navzočnosti v rudniku razdobje med momentom, ko stopi delavec v ustje rova, in pa med momentom, ko zapusti na povratku ustje rova.

3. V premoškopih pod zemljo sme trajati delovni čas za vsakega delavca 7 ur 45 minut.

Člen 4.

Predpisi te konvencije so izpolnjeni, če je razdobje med hipom, ko zapuste prvi delavci šihla ali vsake skupine, zemeljsko površje, in med hipom, ko se na površje zopet vrnejo, enako v čl. 3. točka 3. ugotovljenemu času. Toda za vsak šihl in vsako skupino delavcev mora biti določen v bistvu enak red in enak vstop in izstop.

Člen 5.

Predpisi te konvencije so tudi izpolnjeni, če predpiše državna zakonodaja, da se mora pri računanju časa za navzočnost v rudniku vzeti za podlago v in izhod vseh vrst delavstva cele države. Ta v in izhod se pa mora določiti na podlagi dobro premišljenega povprečja. V tem slučaju pa ne sme prekoračiti razdobje med hipom, ko zapusti zadnji delavec šihla zemeljsko površje, in med hipom, ko stopi prvi delavec na površje, 7 ur 15 minut. Pod nobenim pogojem ni dopustna uredba, po kateri bi bil povprečni delovni čas za kopače daljši kakor za ostale skupine stega šihla, ki delajo pod zemljo.

Če pa prestopi kakšen član, ki se je poslužil določil tega člena zopet k določilom čl. 3. in 4., ne sme veljati ta prehod le za posamezne kraje, ampak za vso deželo.

Člen 6.

1. Ob nedeljah in zakonito priznanih praznikih mora delo v premoškopih počivati. Državna (deželna) zakonodaja pa sme dovoliti za delavce, ki so stari nad 18 let, sledeče izjeme:

a) Za dela, ki zahtevajo po svojem ustroju nepretrgan obrat.

b) Za dela za opazovanja vremena, za odvrnitev škode ob času hudega vremena, v svrhu varstva jamskega dela, za prvo pomoč ob nezgodah in obolenjih in za oskrbovanje živali.

c) Za jamomerska dela, ki ne bi mogla biti izvršena ob delavskih, ne da bi prekinila ali motila obrat.

d) Za neodložljiva dela pri strojih in drugih napravah, če se ne morejo izvršiti med rednim obratovanjem in če nastopijo sicer nujni slučaj, ki so neodvisni od volje podjetnika.

e) Pristojna oblastva morajo vse ukreniti, da zabranijo, da ne bodo delali

ob nedeljah in praznikih, razun pod pogoji, ki so navedeni v tem členu.

3. Dela, ki so dopuščena v smislu točke 1. tega člena morajo biti višje plačana najmanj za 25%.

4. Delojemalcem, ki so zaposleni v večjem obsegu z deli, ki so določena v točki 1. tega člena, morajo dobiti ali odgovarjajoči prosti čas ali pa se jim mora dati višje plačilo, kakor je določeno v točki 3. tega člena. Podrobnejša določila izda državna zakonodaja.

Člen 7.

Pristojna oblast določi potom naredbe za delavce, ko si izpostavljeni preveliki vročini ali mokroti ali iz drugih za zdravje posebno škodljivih razlogov krajši delovni čas, kakor je določen v členih 3., 4. in 5.

Člen 8.

Pristojna oblast more naredbenim potom dovoliti prekoračenje delovnega časa, kakor je določen v členih 3., 4., 5. in 7. in sicer:

a) Če je nastala ali če grozi nesreča; v slučaju višje sile ali če so potrebna nujna dela pri strojih, pri obratnih napravah, pri napravah v jamah in sicer zaradi nenadne odpovedi teh naprav, če tudi bi se pri tem pridobil premog. V vseh slučajih pa le v toliko, v kolikor je potrebno, da se obvaruje rešno motenje normalnega obratovanja:

b) Delavcem, ki so nujno zaposleni nepretrgoma ali pa s tehničnimi deli, v kolikor so neobhodno potrebna v svrhu predpriprave ali dovršitve za reden obrat in če niso v zvezi s pridobivanjem premoga. Toda to prekoračenje normalnega delovnega časa pa ne sme znašati več kot pol ure na dan in s takim delom ne sme biti več zaposlenega kakor 5% vsega staleža.

2. Vso prekournno delo po smislu tega člena mora biti višje plačano najmanj s 25%.

Člen 9.

Preko določil čl. 8. sme pristojna oblast dati podjetnikom na razpolago za vso deželo 60 nadur (letno). Te nadure morajo biti nagrajene z najmanj 25% poviškom.

Člen 10.

Oblastvene odredbe v smislu čl. 7., 8. in 9. smejo biti izdane šele po zaslišanju pristojnih organizacij delodajalcev in delojemalcev.

Člen 11.

Letna poročila, ki se morajo izdati v smislu čl. 408 verzajškega miru in v smislu določil drugih mirovnih pogodb, morajo vsebovati podatke, kakšne naredbe so bile izdane v svrhu ureditve delovnega časa v smislu čl. 3., 4. in 5. te konvencije. Poleg tega morajo vsebovati izčrpana poročila o naredbah in njihovih izvršitvah, ki so bile izdane na podlagi določil členov 7., 8., 9., 12., 13. in 14.

Člen 12.

Da bi se mogla izvršitev teh določil olajšati, mora vsako jamsko vodstvo:

a) nabiti na dobro vidnem kraju v vhodih v jasko ali na drugem pripravnem kraju ali sploh na način, ki ga je odobrila pristojna oblast, začetek in konec uvoza (vhoda) in izvoza (izhoda) delavcev posamezne vrste ali posamezne skupine.

Delovni red mora odobriti pristojna oblast in se mora tako določiti, da ne prekorači trajanje navzočnosti posameznega delavca v rudniku meje, ki jih določa ta konvencija. Kakor hitro je razglašen, se mora izpremeniti le s privoljenjem pristojne oblasti.

b) Vse nadure, ki so dovoljene v smislu čl. 8. in 9. morajo biti zabeležene v posebnem seznamu, čigar obliko določi državna (deželna) zakonodaja.

Člen 13.

Čl. 3. in 4., kakor tudi čl. 6. do 12. te konvencije veljajo za premoškopnike rjavega premoga pod zemljo s pridržkom naslednjih določb:

a) Pristojna oblast more dovoliti kolektivno prekinitev del, ki zahtevajo ustavitve obrata. Na podlagi določil posameznih držav se ne vračunavajo te prekinitve v delovni čas. Toda ta prekinitev ne sme na šihl trajati več kakor 30 minut. To dovoljenje izda oblast, če uradno ugotovi za vsak posamezni slučaj njeno potrebo. Pri tem mora zaslišati tudi zastopnike delavstva.

Majdica hoče pomagati.

Mamica pere perilo in mala Majdica ji hoče pomagati; mamica se pa smehlja „Ne potrebujem prav nobene pomoči, saj sama nimam kaj delati. Vzajem Schichtov Radion in on pere sam“. Nato čita Majdica skupaj z mamico lepe Radion-pravilice.

**SCHICHTOV
RADION
PERE SAM
IN VARUJE PERILO
ZA JAMČENO BREZ KLORA**

b) Število v čl. 9. te konvencije predvidenih ur sme znašati letno največ 75 ur.

Poleg tega more dopustiti pristojna oblast kolektivne delovne pogodbe, katere obsegajo največ 75 daljnih nadur letno. Te nadure se morajo plačati višje v smislu čl. 9., odstavek 2. Dovoljenje pa ne sme biti izdano za vse premoškope, kjer kopljejo rjavi premog, ampak le za posamezne okraje ali jame, v katerih utemljujejo posebne tehnične ali geološke razmere ta korak.

Čl. 14.

Čl. 3. do 13. te konvencije ne veljajo za premoškopnike dnevnega kopa. Vendar se pa zavežejo člani, ki bodo ratificirali to konvencijo, da bodo dosledno izvedli osemurni delovni čas, kakor je predviden v washingtonskem dogovoru za industrijska in obrtna podjetja. Pri tem ne sme število nadur v smislu čl. 6. washingtonskega dogovora znašati letno več kot 100 ur. Če pa zahtevajo posebne gospodarske potrebe, — in le v teh slučajih — sme pristojna oblast dopustiti kolektivne delovne pogodbe, ki predvidevajo nadaljnjih 100 nadur letno.

Čl. 15.

Nobeno določilo te konvencije ne sme na zakonodajo o delovnem času v posameznih državah vplivati tako, da bi bila tožadna že obstoječa zakonodaja poslabšana v škodo delavstva.

Čl. 16.

Določila te konvencije morejo biti v vsaki državi (deželi) na vladno odredbo v slučaju, da nastopijo dogodki, ki ogrožajo varnost države (dežele), začasno ukinjena.

Čl. 17.

Pravilne ratifikacije te konvencije morajo biti javljene generalnemu tajništvu »Zveze narodov«, da jih zabeleži.

Čl. 18.

Ta konvencija je obvezna le za tiste države članice mednarodnega urada dela, čijih ratifikacije so zabeležene pri tajništvu. V veljavo stopi ratifikacija šest mesecev potem, ko je bila zabeležena pri generalnem tajniku »Zveze narodov« od dveh spodaj navedenih članic-držav: Nemčija, Belgija, Francija, Anglija, Nizozemska, Poljska, Češkoslovaška.

Kasneje pa stopi konvencija za vsakega člana v veljavo šest mesecev potem, ko je bila zabeležena ratifikacija pri generalnem tajniku »Zveze narodov«.

Čl. 19.

Kakor hitro je ratifikacija od dveh v čl. 18., odst. 2. navedenih članov pri tajništvu zabeležena, naznani to generalni tajnik »Zveze narodov« vsem članicam mednarodne organizacije dela. Tudi o poznejših ratifikacijah od strani članic mednarodnega urada dela obvesti na isti način ostale članice.

Čl. 20.

Vsaka članica, ki je ratificirala to konvencijo, jo more po preteku petih let, računajoč od dneva, ko je stopila v veljavo, odpovedati s tem, da naznani to odgovor generalnemu tajniku »Zveze narodov«, ki jo zabeleži. Njena moč pa stopi v veljavo šele eno leto po zabeleži pri tajništvu.

Članica, ki ne poda odpovedi v zgoraj navedenem roku, je vezana na konvencijo za nadaljnjih pet let. Kasneje more pa to konvencijo odpovedati vsakokrat po preteku treh let po določilih tega člena.

Čl. 21.

Pred potekom največ triletnega roka, odkar je stopila v veljavo ta konvencija,

bo staval upravni odbor mednarodnega urada dela dnevni red za njeno izpremembo, in sicer v sledečih točkah:

a) Ako je podana možnost za nadaljnjo skrajšanje delovnega časa v smislu čl. 3., odst. 3.

b) Ako je potrebna še nadaljnja dopustitev za izjemno izračunavanje delovnega časa v smislu čl. 5.

c) Če je možna izprememba določil čl. 13., odst. a) in b) v cilju skrajšanja delovnega časa.

d) Če je podana možnost znižanja števila nadur po čl. 14.

Poleg tega mora upravni odbor mednarodnega urada dela vsakokrat po preteku 10 let, odkar je stopila ta konvencija v veljavo, podati konferenci poročilo o provedbi te konvencije in odločiti o tem, če naj postavi na dnevni red vprašanje o delni ali splošni izpremembi.

Čl. 22.

Ako sprejme konferenca novo konvencijo, ki izpremeni to konvencijo delno ali popolnoma, obsega ratifikacija nove konvencije od strani članice države odpoved prejšnje konvencije ne glede na rok, ki ga predvideva čl. 20. Predpogoj za to je le, da je stopila ratifikacija nove konvencije v veljavo.

Ko je stopila na novo sklenjena pogodba v veljavo, ne more nobena članica več ratificirati sedanje pogodbe.

Ostane pa ta konvencija obvezna za tiste članice, ki niso ratificirale nove pogodbe, ampak le sedanjo.

Čl. 23.

Francosko in angleško besedilo te konvencije sta enakopravni.

Viktor Zakrajšek:

V Vatikan

(Romarski spomini.)

(Dadaljevanje.)

Na vrsto so prišli

spominki,

ki jih je bilo treba nakupiti še pred avdienco, da nam jih sv. oče blagoslovi. Nakup teh spominkov in »odpuškov« je pa poglavje zase. Najboljše se je zateči v kako solidno trgovino, kjer dobiš po primerni ceni še precej dobro blago. Revez pa oni, kdor pade v roke vsiljivim pocenim prodajalcem. Naši »Dalmatinci« so v primeri z njimi solidni trgovci. Na tujce preže vsepovsod. Še v cerkvah ne dajo miru. Prodajanje pri cerkvenih vratih se pa tu in tam človeku pristudi. Ne odžene teh vsiljivcev nobena beseda. Nekoč sem se hotel rešiti enega s tem, da sem mu rekel, ko mi je ponujal in vsiljeval neko reč za 8 lir, da dam 3 lire, in sem šel naprej. Pa kaj se zgodi. Priteče za menoj in pravi: »Pa dajte tri lire.« Kaj sem drugega kot vzeti. Toliko je bila pa stvar že vredna in v trenutku so mu pobrali romarji po isti ceni vso zalogo. Mi smo pač nakupili vse to v neki trgovini in odšli nazaj v Vatikan. Tam so nas že čakali v Rimu bivajoči Slovenci — naše število je od 26 poskočilo na 44 — da gredo z nami vred

k sv. očetu.

Mimo vatikanske straže, ki pač vzbudi pozornost vsakega romarja, smo kmalu prišli preko Damazovega dvorišča v gornje prostore. Odvedli so nas preko soban, ki so bile določene za druge, številnejše delegacije, v manjšo, kongresno (po veliki stenski sliki dunajskega evharističnega kongresa) dvorano. Tako smo bili od delegacij, ki so bile ta dan sprejete, prvi na vrsti. Pred nami so bili le višji cerkveni dostojanstveniki in odličnejši posamezni-

ki. Najrazličnejša čuvstva obhajajo človeka ob tem trenutku. Motijo te preproste pa učinkovite uniforme papeževe garde in častna straža, ki je čakala v naši sobi, pogled ti hiti preko okrašenih sten in stropov, pa obstane na mimoidočem kardinalu — simpatična postava, resen moški obraz — Francoz Liénart je to, najmlajši v kardinalskem kolegiju; reditelji hodijo sem ter tja zopet v svojih uniformah — nov svet je pred nami, a naše misli so kljub vsemu pri njem, na čigar ramah slovi Kristusova stavba na zemlji. Kmalu bo med nami. Ali bo imel on, ki je vladar krščanskega sveta, ki dan za dnem odloča v važnih in odločilnih stvareh, on, ob čigar besedi poslušne krščanski in nekrščanski svet, ali bo imel čas, da posveti nekaj minut slovenskemu delavcu? — Vrinila se mi je ta misel v glavo, a nisem mogel dalje razglabljal, zakaj on je bil že med nami. Krasna slika: Sredi črno-rdečih uniform popolnoma bela postava sv. očeta. Pij XI. je bil med nami. Trikratni »živio« naših grl je priklical tudi njemu »živio« v odzdrav. Stisnil je roke vsem po vrsti — msgr. Madjerac nas je predstavljajal. Sv. oče stiska roko slovenskemu delavcu — cerkev pozna vse svoje otroke in ljubi vse enako, to nam je dejanski dokazal sv. oče teh par minut, ko je bil med nami. Kot bežni trenutki so bile minute. Ze je stal zopet sredi sobe in nas nagovoril.

Z očetovsko besedo nas je pozdravil kot svoje sinove, blagoslovil naše namene in vso našo domovino in že je odhajal, zakaj čakali so ga še stoteri in stoteri. Trikratni naš »živio« je ustavil njegov korak, še enkrat se je obrnil, razprostrl roke in odzdravil z glasnim: živio. Očetova slika je ostala v naših dušah neizbris.

(Dalje sledi.)

Socialna in gospod. politika

Članstvo nemške socialdemokratske stranke je znašalo koncem leta 1930.: 1.037.384.

Sovjeti hočejo biti dosledni. Ruski gospodarski svet je imenoval komisijo, ki šteje 59 članov. Ta komisija ima nalogo, da izdela drugi petletni načrt.

Vir življenja. Zapadna kultura ni nič boljše od boljševe. Vedno pišemo, da so boljševe uničili svetost zakona, svetost življenja. Ali je ostala Evropa drugačna? Poglejmo zanimivo statistiko! Povprečno število ločitve zakonov je znašalo v Evropi pred vojno 582., leta 1930. pa 3545. V Nemčiji je

bilo leta 1929. ločenih zakonov 39.424. Torej na 100.000 prebivalcev 62 zakonov. V Nemški Avstriji odpade na 100.000 prebivalcev 90, v Franciji 47, v Švici 68 in v Norveški 28 ločitev. V Evropi ni torej v nevarnosti le svetost življenja, ampak življenje samo.

Številke govore. V Rusiji je na 160 milijonov prebivalstva 7.000.640 rojstev. Prirastek rojstev znaša 3.000.600. Združene evropske države so pa izkazovale l. 1928. prebitek na rojstvih le 3.000.135. Kdor zna misliti, bo razumel te številke.

To in ono

Jesenice. V nedeljo je bila blagoslovitev povečane farne cerkve. Bil je ta dan po svojem poteku izrazita manifestacija katolištva na Jesenicah. Že samo veličasten sprejem gospoda knezoškofa je pokazal javnosti vernost in zaupanje v svoje duhovne voditelje. Popoldne se je v nabito polni dvorani vršila akademija v čast g. škofa. Tudi v dvorani je bil pri vstopu nadvse pristrčno pozdravljen. Med programom akademije je v imenu članov Krek. društva v izbranih besedah izročil pozdrav g. Križman kot predsednik. Po akademiji si je pod vodstvom g. svetnika ogledal dom. V popolnoma domačem razgovoru se je razgovarjal s predsednikom skupin. Zanimal se je za naš položaj v tovarni in v celotnem našem stanju.

Javornik. V nedeljo dop. je postal žrtev nesreče predvaljavec Gmajnar. Pri popraviljanju proge mu je odtrgalo palec na levi roki. Prepeljan je bil v tovarniško bolnišnico na Javorniku. Želimo mu skorajšnjega okrevanja.

Prevalje. Ker se pri nenadnem odpotovanju na novo službeno mesto nisem mogel pri vseh tovariših osebno posloviti, Vam kličem tem potom pristrčni: Z Bogom! Ob enem pa Vas prosim, oglašajte se pridno v »Pravici«, ker jaz ostanem vedno član JSZ. Zatorej tudi Vi ostanite trdni, složni in vztrajni na poti, katero smo začrtali na zadnjem našem del. taboru. Bog Vas živi! Na svidenje pri Mariji Pomočnici na Brezjah 25. julija. — Vaš tovariš Anton Kisovar.

Nove knjige

Kvišku zdaj dežela vsa! Beseda o katoli. akciji. Ljubljana 1921. Iz iskrene, prepričanja je pisana ta knjiga, v njej je poljudno prikazano bistvo kat. akcije. Slog knjige je vzpodbujajoč, vsebina je razdeljena v kratke in polne odstavke, povsod najdeš originalne misli, tu in tam zvenijo stavki kakor Sonnenscheinov kladivarski slog. Četudi je

psihološki nivo zbirke širok, skoraj modrujoč, je knjiga obenem prava pravcata zakladnica za vse, ki čakajo natančnejših navodil v smislu kat. akcije. Knjiga se naroča pri Sv. vojski v Ljubljani.

Rdeča suknja, igra v štirih dejanjih. Spisal Eugène Brieux, prevedel Jakob Šolar. Izdala Družba sv. Mohorja v Celju. 1931. Mohorjeve knjižnice 31. zvezek. Cena: za ude broš. Din 15, vez. Din 24, za neude: broš. Din 20, vezano Din 32. — Rdeča suknja je najboljšje delo plodnega francoskega dramatika Eugène Brieux. Njegova moč in posebnost so moralno socialni pogledi na sodobno družbo, ki ji zna sicer podčrtati, a zato nič manj učinkovito resničnostjo pokazati marsikako korenino sodobnega zla, odkriti marsikako rano v novi luči in pomembnosti. Njegov življenjski nazor je poln ljubezni do človeka, zlasti do preprostega in ubožnega. Rdeča suknja, ki je v začetku našega stoletja dosegla evropski sloves in šla preko vseh pomembnejših odrov, je oblikovno pač otrok svoje dobe, a po ideji ni danes nič manj sodobna nego je bila ob svojem času. V njej so zgoščene vse dramatične vrline Brieuxa: solidna zgradba in napetost dejanja, velika živahnost in odrska razgibanost, ne pozna se mu močan vpliv naturalistične drame, ki jo je v Franciji ustvaril njegov sodobnik Henri Becque, pozna se mu v znatni meri nordijski vpliv Ibsenov. Brieux sam pa na svet nikakor ne gleda naturalistično, preveč idej vidi v ljudeh in stvareh ter dogodkih, zato tipizira in podreja svet zakonu ideje. Prava zdravi realizem pa ga nam približuje do poljudnosti.

V Rdeči suknji je Brieux hotel pokazati, kako strahotne posledice utegne roditi prevelika častihlepnost važnega socialnega činitelja. Kakor vzvišena je služba pravici in pravičnosti, tako strašna je nje zloraba v osebno korist. Drama bo služila šolam v proučevanje moderne dramatike, ker jo po idejni in oblikovni literarni strani sprejemljiva za šolsko čtivo. Uporabna bo pa tudi vsaj boljšim odrom, ki z resno pripravo dosežejo prav lep odrski uspeh. Pri vsej časovni odmaknjenosti je vendarle drama tudi danes še vedno pomemben literaren dokument in nosi v sebi dovolj nadčasovnih vrednot, da se obdrži še naprej.

Na Koroško!

V dneh 15. in 16. avgusta 1931 priredi Centrala Krekovih družin izlet na Koroško, k Gospej Sveti in v Celovec — Vrbsko jezero. — Spored je sledeč:

15. avgusta: Odhod iz Ljubljane 7.50, prihod na Jesenice 10.20, odhod z Jesenic 12.50, prihod v Celovec 16.02; odhod iz Celja 7.47, prihod v Dravograd 11.05, odhod iz Dravograda 13.13, prihod v Celovec 17.27.

Vse grupe skupaj. — Odhod iz Celovca ob 17.10, prihod k Gospej Sveti 17.27. Nato ogled svetišča in spomenika zibelke slovenstva. Večerja in prenočišče pri Gospej Sveti. Od Gospej Sveti, ob 9.21 prihod v Celovec. Ogled Celovca, kosilo in izlet na Vrbsko jezero.

16. avgusta: Ob 7 sv. maša. Ob 9.05 odhod od Gospej svet, ob 9.21 prihod v Celovec. Ogled Celovca, skupno kosilo in izlet na Vrbsko jezero.

Odhod iz Celovca: 1. Proti Jesenicam ob 16.15 (prihod Jesenice 17.50, prihod Ljubljana 20.28). 2. Proti Prevaljam ob 17.15 (prihod Prevalje 19.01, prihod Maribor 21.26, Celje preko Maribora 23.47).

Polovična vožnja po naši državi je zaprosena. Ako se zbere na odhodni postaji deset ljudi, je gotovo dobimo. Za skupni potni list smo vložili prošnjo na bansko upravo. O rezultatu Vas takoj obvestimo.

Vsaka družina oziroma skupina ali posameznik naj za svoje udeležence pošlje prijavo do 25. julija t. l. Prijava mora imeti podatke o imenu, poklicu, pristojnem kraju, bivališču (ulica, hišna številka), rojstno leto. Te podatke nujno rabimo za skupni potni list in avstrijski vizum.

Obenem naj pošlje vsak priglaselec 200 dinarjev po položnici, ki jo dobi takoj ko se prijavi. V tem znesku je všteta vožnja od meje po Avstriji tja in nazaj do meje, prenočišče, prehrana in avstrijski vizum. Vožnjo od vstopne postaje do meje in od meje do doma plača vsak sam. Isto je s kosilom prvi dan, ker niso grupe skupaj.

Želimo, da bi bilo čimveč prijav. Sigurno pa pošljite do 25. julija 1931 seznam in denar. — Vsa ostala pojasnila bomo objavljali v »Delavski Pravici«.

Dobro se je odrezal. Neki okrajni glavar je zahteval od podrejenih županov odgovor na sledeča vprašanja: Koliko oseb je umrlo v pretečenem letu v občini? In koliko od teh naravne in nenaravne smrti?

Neki župan je na to odgovoril: »Pri nas je umrlo 80 oseb, 79 od teh naravne smrti. Le eden je bil v zdravniški oskrbi.«

Oblečemo Vas
elegantno od nog do glave
za mal denar
zelo ugodno. Tudi na obroke
A. PRESKER
Ljubljana, Sv. Petra c. št. 14

Hermann Suderman:

GOSPA SKRB

Roman

Ko sta mati in sin stopila, je padla noč. Vse okrog je bilo kot vranje peruti, a še malo ga ni bilo strah. Če bi bil zdaj prišel po poti volk, bi mu bil že pokazal in posvetil.

Mati ni izpregovorila niti besede; roka, s katero je oklepala njegovo, ji je gorela in sapa ji je prihajala iz prsi glasno kot vzdihovanje.

In ko sta oba prišla na ravan, je mesec ves bled in velik stopal nad obzorje. Modrikasta tančica se je prestirala čez vse dalje. Timijan in brinje sta vonjala. Tu in tam je zacvrčal ptič na tleh.

Mati je sedla na rob jarka in gledala v žalostni dom tam čez, kateremu je veljala vsa njena skrb. Temno so moleli obrisi zgradb v nočno nebo. Iz kuhinje je blestela samotna luč.

Nenadno je razširila roke in zaklicala v tiho ravan: »Oh, kako sem srečna!«

Pavel se ji je skoraj boječe privil ob stran, zakaj še nikdar ni čul od nje takega klica. Bil je tako zelo navajen na njene solze in žalost, da se mu je to veselje zdelo tako čudno.

In povrh mu je prišlo na misel: Kaj bo pa rekel oče, kadar bo izvedel o tej poti? Ali ne bo zmerjal matere in ne bo jezen nanjo, še bolj kot ponavadi? Zamolkla kljubovalnost se ga je polasčala, stiskal je zobe, potem je tolažeče pobožal materine roke in jih poljubil ter mrmral: »Nič vam ne sme storiti!«

»Kdo?« je vprašala in se stresla.

»Oče!« je dejal tiho in z obotavljanjem.

Globoko je vzdihnila, odvrnila pa mu ni nič. Tiho in vsa v skrbeh sta romala dalje.

Siva žena je hušknila čez njuno pot in jima uničila radostni hip. In ta je bil edini, ki ga je usoda še podarila Elsbethi.

Drugi dan je izbruhnila huda ura med njo in med možem. Zmerjal jo je, da je pozabila na dolžnost in na čast. S svojim prosjačenjem je ubožstvu dodala še sramoto.

Denar pa je le vzel.

5.

Prešla so leta.

Pavel je vzrasel v tihega, skromnega fanta z boječim pogledom in težkimi kretnjami.

Ponavadi je bil sam in ko je pazil na dvojčici, je lahko ure in ure sedel pri njiju in kaj rezljaj in ni dal glasu od sebe. Bil je, kakor so take ljudi tam imenovali, tuhtar, človek, ki je ustvarjen za male reči, mučno skrben duh, ki je tiho grebel vase.

Z nobenim od svojih soletnikov ni občeval, še v šoli ne. Ne da bi se jih z namenom ogibal, nasprotno, rad jim je pomagal, in marsikateri je zjutraj pred molitvijo prepisaval od njega račune ali nalogo. A njihova zanimanja niso bila njegova in zato se ni mogel spoprijateljiti z njimi.

Udarcev je žel v obilju. Posebno mnogo je moral pretrpeti od bratov Erdmannov, dveh drznih fantov z divjimi očmi, ki so ju ljubili in se ju bali kot najmočnejših in najpogumnejših. Neizbrpno sta si izmišljala nove podvige, ki so mu grenili življenje. Metala sta mu zvezke na peč, mu tlačila peska v torbo in mu spustila čepico, v katero sta zabodla palčico za jambor po vodi, da je jadrjala kot barčica. Vse porednosti in nagačanja je ponavadi potrpežljivo prenašal, le enkrat ali dvakrat ga je popadla slepa jeza. Takrat je grizel in praskal okrog sebe kakor besen, tako da so se mu celo mnogo močnejši tovariši previdno umikali izpod nog. Prvikrat je nekdo od fantov dejal, da je Pavlov oče pijandura, drugi so ga pa hoteli z malo deklico zapreti v temen kravji hlev.

Za tem ga je bilo sram in prišel je sam od sebe k njim in jih prosil, naj ne zamerijo. Potem so se mu vsi režali in tisti mali ugled, ki ga je komaj pridobil, je šel znova po vodi.

Učenje mu je šlo zelo težko od rok. Nalogo, za katero so tovariši potrebovali komaj petnajst minut, je on izgotovil šele v dobri uri ali pa celo v dveh. A njegova pisava je bila zato kakor izrezana in v njegovih računih ni nikdar nihče zasledil napake.

Kljub temu pa mu ni bilo nobeno delo dovolj dobro in pogosto ga je mati presenetila, kako je ponoči vstajal, ker se je bal, da mu je ušlo iz spomina, kar se je podnevi naučil na izust.

Da bi obiskoval kako višje šolo kakor brata, na to ni nihče mislil. Mati je zares nekaj časa gojila načrt, da bi ga dali v šolo kakor starejša dva, brž ko bosta naredila maturo. Težko ji je bilo pri srcu, da bi moral prav on biti za drugimi, a končno se je le udala v to. In najbrž je bilo tako najboljšje.

Pavel sam ni nikdar pričakoval drugega. Imel se je skozi in skozi za bitje, ki je bratoma podrejeno in že davno je opustil misel, da bi jima bil kdaj enak. Kadar sta prihajala za počitnice domov z baržunastimi čepicami na valujočih laseh, čez prsi prepeta s pisanimi trakovi — bila sta pri nekem društvu, ki je bilo v šoli prepovedano — se je oziral k njima kakor k bitjem iz višjih svetov. Željno je prisluškoval, kadar sta začela govoriti med sabo o Sallustiju, o Ciceronu, o Aishilovih dramah — in govorila sta o tem rada, če ne za drugega zato, da sta se bahala pred njim. Največje njegovo občudovanje pa je veljalo debeli knjigi, kjer je na prvi strani stalo napisano: »Logaritmične tabele.« Ta knjiga ni od prve do zadnje strani vsebovala nič drugega kot številke. Številke v dolgih, gostih vrstah; samo če jih je pogledal, se mu je že zvrtele v glavi. Kako učen mora biti tisti, ki ima vse to v glavi? je govoril sam pri sebi in božal platnice, zakaj ni mislil drugega, kot da se mora človek vse te številke na pamet naučiti.

Brata sta bila nenavadno prijazna in popustljiva; kadar sta imela kake gospodarske želje, kadar bi rada imela osedlanega konja, ali kozarec prav močnega groga, sta se zaupno obračala nanj in zdelo se mu je, da je velika čast zanj, če jima more pomagati.